

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 274

פרשת וארא | יופיה, כחה והדרה של תורה

מסי לרות אר הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 פתח דבר
- 1 למרגלות ארמון בקינגהאם
- 7 למה אתה מקנא?
- 9 מה יש על השולחן?
- 12 תוצאות החטא הראשון
- 12 התנין הגדול שבתוך היאור
- 13 אלה תולדות השעבוד
- 14 חסרי כל!
- 17 משה רבינו סוד האחדות
- 19 הכח להדליק את הניצוץ
- 21 עוד קורס אחד
- 22 הצורך במרחב מוגן
- 23 התכלית - תחום שבת!
- 24 כך הם דרכי העליה
- 25 מן בזכות משה
- 27 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מוקדש לעילוי נשמת אמנו היקרה
אורייל בת זחורה ז"ל
נלב"ע י"ט סיוון התש"ע
ולהבריל לברכה והצלחת
יואל ושידלי ממן הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן לאה ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולהבריל להצלחה בגשמיזות ורוחניות
ל דוד דוד הי"ו
ולכל משפ' מורחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והתפתח ספרי מורינו ורבינו הרב מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859
קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26
לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוטד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פתח דבר

האיש סיים את דבריו, קם ממקומו והלך לדרכו.

יוסי שנותר לשבת, החל לנוע במקומו בחוסר מנוחה: 'אני לא מבין מה הוא אמר! הוא סיפר שהתקשרו מהבנק, והתגובה שלו לכך היתה לאכול שוקולד?! מה הקשר?'

תפילת מנחה החלה, ובברכת 'אתה חונן' הוא נזכר לפתע במה שלמד פעם על 'אכילה רגשית', והיינו שישנם אנשים שכאשר הם מרגישים בריקנות פנימית הם מנסים למלא אותה על ידי אכילה...

התפילה הסתיימה ושאלה חדשה התעוררה: האם זה באמת עוזר? האם אכילה רגשית ממלאת את החלל?...

ומהמחשבות הללו צצה החוברת הזו, והרי היא לפניכם...

למרגלות ארמון בקינגהאם...

איך בסופו של דבר הוא השתכנע להגיע לכאן, הוא לא יודע

עוד יום עבודה במפעל הסתיים. יוסי עלה על הרכב ונסע לבית הכנסת הקרוב, לתפילת מנחה.

לשמחתו, הפעם הוא הצליח להגיע מוקדם, חצי שעה לפני תחילת התפילה. הוא התיישב, פתח גמרא, והחל ללמוד.

כעבור מספר רגעים נכנס אדם לבית הכנסת ופניו מתוחות כמו קפיץ. הוא התיישב ליד יוסי, שלף מכיסו חפיסת שוקולד, פתחה ביד רועדת והחל ללעוס אותה במרץ...

לא חלפו רגעים בודדים ומהחפיסה נותרו כמה ניירות כסף...

האיש שהרגיש לא נעים, פנה ליוסי והסביר: התקשרו אלי מהבנק והודיעו לי שאם אני לא אפקיד כסף הם לא יכבדו את הצ'קים...

שילה נשען על גדר הברזל והביט על הַעֲרַפְיחַ¹ שמילא את חלל האויר.

מעין החכמה

1. **עֲרַפְיחַ** הוא זיהום אויר אביך הנוצר כתוצאה משילוב בין ערפל ופיח.

לא צריך להימנע מלצאת מהארץ.
אם ישנה סיבה מוצדקת לצאת, למה
לא?¹

כך הלך הוויכוח ונמשך...

עד שהגיע היום ובא...

ינון, אחיו היקר קיבל הצעת שידוך
מהעיר מנצ'סטר, ולאחר פגישות
אחדות הוא החליט להתחתן. שם!
בְּעִירָה של הכלה!

שילה הודיע נחרצות: 'אני לא מגיע
לחתונה! אך לאחר שעבר עליו
מכבש השכנועים הוא הרים ידים והגיע
לחתונה...

החתונה הסתיימה, אביו ניגש אליו
וביקש שישאר גם לשבע
ברכות ושבת חתן. ושילה, למרבה
ההפתעה, הסכים...

בְּעֶרְבֵים הוא השתתף בשבע ברכות,
ובמהלך הימים הוא יצא
לטייל ברחבי אנגליה, עד שהגיע
לארמון המלוכה 'בקינגהאם'.

שילה התעורר מן המחשבות וחזר
למציאות, טקס החלפת המשמר
הסתיים, ושילה חזר להשתתף בשבע
ברכות האחרון...

להסביר. אך זו עובדה קיימת, הוא
הגיע.

ועתה הוא ניצב למרגלות הארמון
'בקינגהאם' שבלונדון וממתין
לראות כיצד החיילים השומרים על
הארמון מתחלפים עם חבריהם ('טקס
החלפת משמר המלך').

קול תיפוף החל להדהד, ואליו נלוו
מספר רב של כלי נשיפה...
הקולות הלכו והתקרבו ואתם מספר רב
של חיילים לבושים בבגדי פאר.

מחשבותיו של שילה נשאו אותו
לאחור...

כל בני המושב ידעו שבלבו של שילה
בוערת אהבה לארץ הקודש - ארץ
ישראל. בכל הזדמנות שרק היתה לו
הוא דיבר ועורר שעל כל יהודי לשאוף
לזכות לקבל מקדושתה של הארץ.

ולכן דבר פשוט וברור היה לכל, שאין
סיכוי ששילה יצא מהארץ,
ואפילו לא לאלפית השניה!

אך מחשבות לחוד ומציאות לחוד...

לשילה ישנו אח תאום, ינון שמו,
שדומה לו כמעט בכל, חוץ
מהנקודה הזו של ארץ ישראל. נכון גם
הוא אוהב את ארץ ישראל, אך, לדעתו,

התעוררה בי קנאה, מדוע אני לא כך?
מדוע להם יש כל כך הרבה 'עולם הזה'
ואושר, ולי לא?

'ומאז' - המשיך שילה וסיפר - 'אני
נאבק עם עצמי להמשיך
בסדר יומי כרגיל!'

שקט סמיך השתרר מעבר לקו...

יומים לאחר שזכה לחזור לארץ²
התקשר אליו ינון ושאל: 'נו
שילה זה היה נורא?'

ושילה הגיב בחדות: 'כן! נורא ואיום!
טיילתי שם וראיתי את העולם
הזה, וכאשר הגעתי אל ארמון המלוכה
והמראות והצלילים היכו בתודעתי,

מעין החכמה

ארץ ישראל היא הנקודה הפנימית של כל העולם.
ועוד רבות כיוצא באלו. ואולם, עד עתה טרם עלה
הדבר בידו. עיכובים ומכשולים שונים ומשונים
נערמו בדרכו, ושמו מדי פעם לאַל את תוכניותיו
לביצוע שאיפתו הנושנה לעלות ארצה ישראל.

בשנת תקפ"ה לערך, לאחר שכבר ישב
ארבעים שנה על כס הרבנות
באבריטש, גמלה בלבו הטהור החלטה נחרצת,
להתגבר כארי על כל מיני העיכובים
והמכשולים שבדרכו, ולקום ולעלות ציון. לשם
כך, נטש הרב את משרת הרבנות בעירו, אשר
למאז מלאו לו עשרים שנה נשאה על שכמו,
נפרד בהתרגשות רבה מבני קהילתו, ושם
לדרך פעמיו, מתוך תקווה עזה להתגשמות
משאת נפשו הכבירה עתיקת הימים.

ברם, גם דרך זו התארכה יותר משציפה, ועוד
כחמש שנים חלפו למן היום בו יצא את
אבריטש, עד שזכה לעלות סוף סוף על הספינה
שהולכתו לארץ ישראל. במשך תקופה זו שבין
הפרקים, התיישב רבי אברהם דוב ישיבת עראי
בעיר זיטומיר, כשבני זיטומיר מנצלים את
ההזדמנות שנתגלגלה לידם, ומטילים על כתיפיו,
לפי שעה, את אדרת ראש בית דין בעירם.

2. סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א
(בסוד עבדיך, חלק ב עמוד פא - הועתק
באדיבות המחבר), וז"ל:

היה זה בראשית שנת תקי"ז, כאשר בלבו של
הגאון, הצדיק והקדוש, רבי אברהם דוב,
רבה של העיר אבריטש, נבטו ניצני תשוקה עזים
לעלות לארץ ישראל ולחונן את עפרה. רוחו
הטהורה, מרחפת היתה על כנפי כיסופין לארץ
האבות, וכל מעייניו נתונים היו אך לתשוקת
קודש לווהטת זו, אשר יקדה בקרבו ככבשן אש.

כבר משחר נעוריו, בעודו מסתופף בצל רבו
הגדול והקדוש, רבי מנחם נחום, המגיד
מטשרנוביל, בעל המאור עיניים, בערה בקרבו
תשוקה נפלאה זו, וכל ימיו היה הוגה בה
ומבקש דרכים להוציאה מן הכח אל הפועל.

גם בספרו הנודע על התורה, בת עין, נתן רבי
אברהם דוב, הצדיק מאבריטש, ביטוי לגעוגעי
נפשו אל חיי הנשמות שבארץ ישראל, ופזורות
כפנינים בין אמרות קדשו, תהילותיה ותשבחותיה
של ארץ הקודש. כגון זו שנשנתה בספרו, בפרשת
משפטים: 'שאר הארצות נקראות עבדים לארץ
ישראל. וכגון זו האמורה שם, בפרשת דברים:

שוב לא היה השד"ר מבחין בין דברים האמורים רק לגבי בני ענק יחדי סגולה, ואילו לגבי יתר בני אדם אינם נקנים אלא באמונה שבלב, לבין דברים הנקנים אף אצל כל אדם, והיה מרצה באזני מארחו את שני סוגי הדברים בחדא מחתא, מבלי לעשות כל הבדלה ביניהם.

כך כשהיה השד"ר הולך ומונה באזניו, שבחיהם של המקומות הקדושים שבארץ ישראל, כוון של הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו, היה מגיד לו ומצייר באזניו, כיצד שומעת כל אוזן בשר ודם קולה של שכניה שלא זוהי משם לעולם, כשהיא מנחמת בקולה כיונה על הבנים שגלו מעל שולחן אביהם. כשהגיע אצל קבר רחל, אשר בדרך אפרתה היא בית לחם, היה מתאר לפניו, כיצד הולך קולה של אמנו רחל ונשמע ברמה, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, ואף בת קול שמישבתה: 'מעני קולך מבכי... ושבנו בנים לגבולם'. וכן על זו הדרך, היה השד"ר ממשיך ומתאר לפניו את מערת המכפלה שבחברון, את ציון התנא האלקי, רשב"י, שבמירון, את קברי הצדיקים שבהר הזיתים, את קברי התנאים והאמוראים הפזורים בהרי הגליל, ועוד כהנה וכהנה מן הדברים שהיו משמחים את נפשו של אותו גאון וצדיק, ומלבים בקרבו ביתר שאת וביתר עוז את התשוקה האדירה לעלות לארץ ישראל ולחונן את עפרותיה.

כיון שכבר כלו הסיפורים מאמתחתו של האורח, ועדיין נפשו של המארח רעבה לשמוע, והוא מאיץ בו להמשיך ולהשמיע, ניטשטשו אצל השד"ר לגמרי התחומין שבין עין רואה לבין אוזן שומעת. והשיב לו תשובה מופלגת ביותר, אמר לו: 'רבי, מה הינכם שואלים?! מה יש עוד לומר ומה יש עוד לספר, כאשר אפילו האבנים הפשוטות הפזורות על פני האדמה, אדמת הקודש של ארץ ישראל, מאירות ומזהירות ונוצצות כיהלומים!!!'

מקץ חמש שנים לשבתו בזיטומיר, הזדמן והופיע שם שד"ר [ראשי תיבות: 'שלוחא דרבנין], השלוח מארץ ישראל, מעיר הקודש צפת, כדי ליכות לאחינו שבגולה חלק במצות ישוב ארץ ישראל, על ידי שיתמכו בהונם ויתנו נדבה מממונם להחזקתו של הישוב היהודי, העני ודל האמצעים, אשר בארץ הקודש. לרוב חיבת הקודש שרחש רבי אברהם דוב לארץ ישראל, קפץ על המציאה, ולא ויתר על הכנסתו של אורח חשוב זה אל תוך ביתו, ונעשה השד"ר אורחו של ראש בית הדין דמתא כל ימי שהותו בזיטומיר.

כבוד גדול הנחיל לו רבי אברהם דוב בצל קורתו, לא זו מלהעניק לו יקר וגדולה מפני כבוד תורתו, ולא חסד מלנהוג בו סלסול ומלהרעיף עליו עידונים ותפנוקים מפני חיבת ארץ הקודש.

אותו שד"ר, איש של צורה היה, נכבד ונשוא פנים, ולשון לימודים נוטפת מור בתוך פיו. דרשן מעולה, פה מפיק מרגליות, וכל שהוא פותח לדרוש נמשכות אזני הציבור אל חן שפתותיו, כברזל הזה הנמשך אחר האבן השואבת. הואיל וכך, היה רבי אברהם דוב כרוך על עקבותיו כתלמיד אחר רבו, שתה בצמא כל דיבור וכל הגה שיצא מפיו בשבחה של ארץ ישראל, ולא שבע מלשאלו, מלהתעניין ומלשמוע עוד ועוד פרטים ופרטי פרטים על הארץ, על מעלותיה ועל נפלאותיה.

כל כך היה רבי אברהם דוב מפציר באורחו, שיספר ויחזור ויספר מענייני ארץ ישראל, עד שאחזה בו בשד"ר עצמו התרוממות נפש יתירה, והחל מספר גם מהרהורי לבו, דברים רמים ונשגבים. ואם אמנם היו אותם הדברים נמצאים ונזכרים בספרי הקודש הספונים, אך עינו של השד"ר ועינם של אנשים כערכו, לא שזפתם מעולם. ברם, לרוב התלהבותו בסיפור מעלותיה של ארץ הקודש, ומתוך ההפצרות שהיה הצדיק מפציר בו תדיר לספר עוד ועוד,

והמדרגות הנשגבות, אשר מתוארות היו בפי השד"ר כמצויות אצל כל אדם.

כבר ביקר הצדיק אצל הכותל המערבי, והארץ בשחייתו על אדמת הקודש היא ולא זו ממנה, עד שחש בנפשו, כי זכה כבר לאמת לעצמו את דברי השד"ר, ולשמוע את קול השכינה המנחמת על הבנים שגלו מעל שולחן אביהם.

משם הלך ונסע חברונה, להשתטח בתפילותיו על קברי האבות והאמהות שבמערות המכפלה, וגם משם לא זו עד שנתאמתו אצלו דברי השד"ר ללא כחל וללא שרק. כבר פקד גם את מצבת קבורת רחל בדרך אפרת וגם משם לא מיהר להעתיק רגליו, עד שברי היה לו, כי יש ממש באותם דברים שסח השד"ר באזניו. כן במירוץ, וכן בשאר המקומות הקדושים שבארץ ישראל איש לא נעדר.

ברם, דבר אחד העיב על אושרו של הצדיק וטרד את מנוחת נפשו ואת שְׁלוֹתָהּ. אותן האבנים המאירות, המזהירות והנוצצות כיהלומים, אותן לא זכה לראות עדיין, הגם שענינו לא חדלו מלתור ומלחפש אחריהן על כל צעד ושעל ועל כל מדרך כף רגל, בכל עבר ובכל פינה.

עגמת נפש חשאית מסותרת היתה בגין כך בנבכי לבבו של הצדיק, אך ליבא לפומא לא גליא. מעולם לא העלה דבר זה על דל שפתיו, אף לא באזני המקורבים אליו ביותר. נושא היה את כאבו אצור בקרבו פנימה ואינו מראהו חוצה, אם כי במסתרים היתה רוחו מרה עליו, על היותה של ההשגה החושיית ההיא, אשר תוארה בפי השד"ר, מופלגת ממנו.

לימים, עת מתהלך היה הרבי מאבריטש במשעולי צפת עירו, תפוס בשרעי דביקותו, והנה השד"ר ההוא הולך ובא לקראתו באקראי. באותה שעה, צצה ועלתה לעיני רוחו של הצדיק צרתו הנושנה המעיקה על לבבו, ובמחשבתו

'ממש' כד? שאל רבי אברהם דוב בתדהמה. 'פשוטו כמשמעו!' השיבו השד"ר הנלהב.

הואיל ושמע רבי אברהם דוב עד היכן הדברים מגיעים, שוב לא מסוגל היה לישב בשלוח אפילו יום אחד, וגמר אומר לאזור גבר חלציו ולעלות מיד ארצה. ההשתוקקות אל הארץ, אשר קדושתה ומעלותיה הרוחניות כה מוחשיות הן, התלקחה בקרבו כלפיד בווער, והוא החל אורז את חפציו ומכין עצמו בפועל ממש לעלייתו הנכספת לארץ ישראל.

עד שלא יצאה מחצית השנה, היה כבר הצדיק מאבריטש מפליג בספינה, שיצאה מחוף ימה של אודסה, בדרכו אל חוף ימה של ארץ הקודש ארץ הפלאות.

ויהי אך ירוד ירד הצדיק מעל ספינתו וכפות רגליו דרכו על רגבי עפרה המיוחלים של ארץ הקודש המופלאה, מיד השתטח מלוא קומתו ארצה והרעיף עליה מנשיקות פיהו ומדמעות אושרו הלוהטות. בד בבד החלה רוח קדושה, שלא מעלמא הדין, לפעמו, וחושיו הטהורים החלו מתרוממים ומתעלים מעלה אחר מעלה ומדרגה אחר מדרגה, שהרי הכל כפי שהוא אדם וכפי המדרגה העליונה שניצב עליה קודם לכן. לשמחתו של הרבי לא היה קץ, ובכל לבו נטר טובה לאותו שד"ר, שהלהיב את רוחו בסיפוריו והיה ה'מכה בפטיש' לעלייתו ארצה.

נקפו ימים וירחים, רבי אברהם דוב כבר הספיק לקבוע מקום למושבו בעיר הקודש צפת ולהתעלות על גפי מרומיה, בהיותו נישא ומרומם בפי כל חכמיה וחסידיה, אשר מיהרו להכיר בגדולתו ובתפארתו ולא התמהמהו מלשמומו אלוף לראשם. אולם, ככל שארכו לו שם הימים והיה הולך ומתאזרח בארץ הקודש, לא משו דבריו וסיפוריו של אותו שד"ר מנגד עיניו, וכל מעייניו נתונים היו להשיג את אותן ההשגות

השמים הושמו הדברים בפיו של השד"ר כי לא מלבו. שהרי זה לו קרוב לחמישים שנה, למאז עלותו על כס הרבנות באבריטש, שלא השמיע אדם באזניו דברי תוכחה כה בוטים, כאשר השמיעו השד"ר זה עתה, אין זאת אלא, ששליח ההשגחה העליונה היה השד"ר, לומר באזניו אותן מילים, כדי לפקוח את עיניו ולהעמידו במקומו.

שוב לא המשך רבי אברהם דוב בדרכו ולא הלך להיכן שנתכוין ללכת, כי אם מיהר וחזר אל ביתו, נכנס בחדר לפניו מחדר, סגרו ונעלו על מנעול ובריה, ולא הראה את פניו חוצה ימים רבים וארוכים.

שמע 'הסתגרותו' של הצדיק עשה לו כנפים בכל העיר. גאונים, צדיקים וחסידים מכל שדרות הציבור, אשר מאז בואו של הרבי מאבריטש צפתה, דבקו בו בחום והתקשרו אליו בקשר אמיץ כל ינתק, צרו על הבית והסתובבו סביבו בראשים מורכנים מלאי דאגה, מנסים בכל כחם לגלות ולמצוא את פשר המפנה הפתאומי שחל בהנהגתו של הצדיק.

מאז הופעתו כבוד בשערי עירם, מעורב היה הצדיק בדעת עם הבריות, ביתו פתוח לרווחה בפני כל שואל ומבקש, בעיקר בפני הללו שבאו להתבשם מאור תורתו וחסידותו ולשתות בצמא את דבריו. מעולם לא מנע הרבי בעד אדם כל שהוא מגשת אליו ומהיכנס בארבע אמותיו והנה, לפתע פתאום, שינה דרכו מן הקצה אל הקצה, הקיף עצמו בחומה בצורה של התבודדות, ואינו מזריח חוצה אפילו קרן אור אחת מאורו הגדול והבהיר בשחקים.

אך כל עמלם של בני צפת ומקורבי הצדיק לפענח את פשר התעלומה, היה לשוא. שמץ דבר לא גונב לאזני איש, ולא היה מי שיעלה השערה, וְלוּ קלושה, אשר יהיה בה כדי לפזר בכח זה את ערפילי התעלומה.

זרחה תקוה, אשר אולי בפיו השד"ר הלה ימצאון פתרוני מצוקתו. אך עוד בטרם היה סיפק בידי הצדיק לפתוח את פיו, הבחין אף השד"ר בו, ובלב מלא שמחה רץ לקראתו כמיוזע משכבר הימים.

נתנו שלום זה לזה, וקפץ השד"ר לשאול ראשונה: 'נו, רבי, וכי לא כהוגן יעצתי לכם לעלות לארצנו הקדושה?!' 'אכן, אכן!' השיבו הצדיק בשפה רפה וברוח נמוכה, 'יפה יעצת, יפה דברת, יפה אמרת! אין כל ספק כי טובה הארץ מאוד מאוד! אבל שאלה גדולה יש לי לשאול ממך, אנא, במטותא ממך, השב לי עליה: הן כמו פיך הגדת לי, כי אבני הארץ הפזורים על פני האדמה, מאירות ומזהירות הן ונוצצות כיהלומים, למה זה, איפוא, טרם זכיתי לראות זאת כמו עיני?'

נדהם השד"ר ונבך מטיבה של השאלה, אשר לשכמותה לא פילל. הוא נזכר בהפלגת הדברים שהשמיע באזני הצדיק, בימי שבתו בזיטומיר, וחש עצמו כמי שמגישים לפניו שטר לפרעון. הוא החל לגמגם בלשונו, כשהוא מתאמץ למצוא בה איזה שהוא מענה מניח את הדעת, ומשלא מצא מוצא אחר, השיב תשובה מתחמקת, אשר אף לא היתה לפי כבודו של השואל: 'נו, מסתמא צריכים להיות ראויים כדי לזכות לכך!'

היתה זו שגגה שיצאה מלפני השד"ר, ומשביקש לחזור בו, כבר היה מאוחר מדי, שכן ניכר היה בעליל, כי פגעו הדברים כחץ בלבו הטהור של הצדיק. משהבחין השד"ר כי הקדיח את תבשילו, מיהר להיפרד ולשאת רגליו מן המקום והלאה, כמבקש לנוס מפני המילים שיצאו מפיו בלא מחשבה תחילה.

לשמע התשובה, נבוכו רעיוניו של הצדיק ורגליו כמו רותקו אל האדמה. ולא שנפגע, חס ושלום, מסגנון דיבורו של האיש, שהרי מי כמוהו ענוותן ושפל ברך היה, כאסקופה הזו שהכל דשים בעקביהם, אלא שמיד העלה בדעתו, כי מן

פרשת וארא - למה אתה מקנא?

למה אתה מקנא?...

כשעמדתי שם למרגלות הארמון וראיתי את העושר והכבוד הזועק מכל הקוץ המלכותי. כשראיתי את הרצינות התהומית שהיתה מתוחה על פניהם של החיילים, ואת הערצה שנבטה מעיניהם של הצופים...

'אתה' האח התאום שלי - פתח ינון את השיחה - 'ואני מבין את מה שעובר עליך! אך הפעם אני לא מצליח להבין: איזה דבר מיוחד היה שם, בלונדון וסביבותיה, שגרם לך קנאה?' **ושילה** שפך את לבו:

מעין החכמה

נכדו של הצדיק הקדוש רבי משה מללוב, תלמידו המובהק והחביב של הרבי מאברישט, והאיצו בו לדלות מפי רבו את הרז הכמוס הלז.

אזר רבי פישל עוז, וביצע את המשימה שהוטלה עליו מעם כל הקהל הקדוש. לשמחת הלבבות לא היה שיעור וגבול, כאשר אכן עלה הדבר בידו, ואגב חיוך מתרונן פצה הצדיק את פיו וגלגל באזני שומעיו, את פרשת האבנים הנוצצות כיהלומים, אשר לא זכה לראותן, ואת הדברים הקשים שהטיח השד"ר בפניו.

'כאשר' נוכחתי להבין, סח הצדיק באזני הנאספים, 'כי מן השמים הושמו הדברים הללו בפי השד"ר להרצותם באזני, מיד ידעתי, כי שומך עלי לעמול ולזכך את עצמי ביתר שאת וביתר עוז, בכדי שאזכה ואגיע אל המדרגה הנעלה הזאת המופלגת ממני. לפיכך, מיהרתי להסתגר בדי אמות של תשובה ותפילה, וכל אותם ימים לא יצאתי משם, עד שנתברר לי בוודאות מוחלטת, כי אכן היו דברי השד"ר אמת בפיו, ובמו עיני זכיתי לראות, כי אכן מאירות האבנים ונוצצות כיהלומים!'

'וסעודה' זו שערכתי בזה לפניכם, איננה כי אם סעודת הודיה לבורא העולם, שהחייני וקיימני והגיעני לזמן הזה!...

לאחר שבועות מספר של הסתגרות זו, יצא לפתע הרבי מחדרו בפנים שמחות וצהלות, וציוה לבני ביתו להכין סעודה לאותו הערב, ולזמן אליה את כל אנשי שלומו ובאי ביתו.

עוף השמים הולך את הקול, ובמהירות הבזק פשטה השמועה בכל רחבי העיר. לעת ערב, צבאו המוני בני העיר על פתחי בית מדרשו של הרבי ועל חלונותיו, כשהם מצפים בקוצר רוח ובכליון עיניים לשמוע מפי הצדיק, בגלוי או ברמו, את פשר הסתגרותו הפלאית בשבועות האחרונים.

בכל מהלך הסעודה, שפעו דברי תורה מפי של הרבי כמעין המתגבר, שמחתו וחכמתו האירו פניו, וניתנה הרשות לכל עין לחזות בזיו השכינה שהיתה שורה עליו באותה העת באתגליא ממש. אף המסובים שותפים היו לאותה שמחה, אם כי טרם ידעו ושמעו דבר וחצי דבר לשמחה מה זו עושה. עד קרוב לחצות ליל קלחו מפיות הנאספים שירים ותשבחות והעיר צפת צהלה ושמחה.

משקרבה שעת חצות וקרב גם קיצה של הסעודה, נוכחו המסובים לדעת, כי אין הצדיק מתכוון כלל ועיקר לחשוף בפניהם את פשר הסתגרותו התמוהה בעת האחרונה. נתנו, איפוא, את עיניהם בארי אחד מן החבורה, ומאן ניהו? החסיד הנודע, רבי פישל ברנשטיין,

ומאז - המשיך שילה והתוודה - אני מסתובב סהרורי ואני לא יודע מה אני רוצה מעצמי, מה אני צריך לעשות עם החיים שלי??

ואתה עוד מתפלא למה אני אומר שתוצאת הנסיעה לחוץ לארץ היתה אסון?

ינון שהקשיב עד עתה בשתיקה, החל לדבר, ולהבות אש פרצו מגרונו: שילה! מה קורה אתך! שכחת משנה מפורשת!

'איזו משנה?' - התפלא שילה.

חשתי לפתע שאין משמעות לאישיות שלי! **אם** ישנם כאלו עוצמות בעולם, את מי אני אמור בכלל לעניין, מי ירצה להתייחס אלי...?

הרגשת חנק עלתה וטיפסה במעלה צוארי. ללא רחמנות...

ומתוך הערפול הנורא צצה לה מחשבה, אולי אם אני אהיה עשיר תהיה לי חשיבות בעולם? אולי אם אהיה רוטשילד אנשים יתייחסו אלי בהערצה³ כמו אל מלכת אנגליה?...

מעין החכמה

פעם אחת אמרה לו אשתו: אריה, חייבת אני לגלות לך שמקנאה אני בשכנה פלונית! תמה רבי אריה: מה ראתה אשתו, שלא ידעה קנאה מהי, לקנא בשכנתה? ומי היתה אותה שכנה?

איש עשיר היה בירושלים, בעל בעמיו. לימים ירד מנכסיו. עיקלו בעלי החובות כל רכושו והוא נאלץ לעבור לגור בשכנותו של רבי אריה, היא שכונת 'משכנות' העניה והדלה, שאף השירותים בה נמצאים בחצרות הבתים.

כדי לכלכל את בני משפחתו נאלץ היה אותו עשיר לשעבר, לעבוד כטפסן שכיר יום על פיגומי הבניינים. מדי ערב הבחינו השכנים ברעייתו שהיא יוצאת לרחוב מפורכסת (מנוודת) ומקושטת בבגדים נאים. השתאו הבריות למראה עיניהם ואף החלו לרנות... לימים, כאשר שוחחה הרבנית עם אותה שכנה, נתברר לה פשר הדבר. וכך אמרה לה אותה אשה:

3. ובמאמר מוסגר:

גם כשאנשים מעריצים עשירים, הם מעריצים את הכסף שלהם ולא את האדם עצמו! ולכן כאשר האדם מפסיד את כספו ויורד מנכסיו, לא נותרת לאנשים שום סיבה להעריץ אותו! ויותר מזה, מעתה הוא לא שוה בעיניהם אפילו חתיכת נייר טואלט משומש...

ואם כך, איך יכול האדם ליהנות מתחושת ההערצה, כשהוא יודע שבכלל לא מתכוונים אליו! איך???

ובענין זה נספר:

הגה"ק רבי אריה לוי, נודע באהבת ישראל העצומה שפעמה בו, אש תמיד של אהבה יוקדת, אהבת אמת לכל איש יהודי.

ובספר שנכתב עליו - איש צדיק היה (עמוד 44, להגאון רבי שמחה רז) - מסופר כך:

מפני 'ששולחנך' לעולם הבא 'גדול משולחנם', בעולם הזה.

'וכתרך גדול מכתרם' - ואפילו בעולם הזה! דשלושה כתרים הם, וכתר שם טוב על גביהן...

אתה שומע שילה את דברי המשנה, גם עכשיו, בחיים העכשוויים שבעולם הזה, חייו של יהודי הלומד תורה ומקיים מצוות הם הרבה יותר בעלי עוצמה מחייו של מלך! והאושר המתגלה בלבו הוא אושר אמיתי...

את המשנה האומרת כך (אבות פ"ו מ"ה): 'ואל תתאוה לשולחנם של מלכים, ששולחנך גדול משולחנם וכתרך גדול מכתרם, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך'...

ופירש במחזור ויטרי, וז"ל:

'ואל תתאוה' - שאם יפתוך לעשות כמעשיהם וליתן לך שררה לא תשמע ולא תאבה. ואל תתחר. ואל תקנא בהם. ואל תפקפק בדברי תורה מפני שאתה רואה אותם מצליחין.

מה יש על השולחן?

במשנה הזו למדנו שאל לבני תורה להתאוות לשולחנם של מלכים, כי שולחנם הרבה יותר גדול משולחנם של מלכים.

ואילו במשנה הקודמת אמרו (אבות פ"ו מ"ד): 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמלי'.⁵

ושוב השתרר השקט.

'שילה, למה אתה שותק?' - שאל ינון.

'כאשר' קראת את דברי המשנה התעוררה לי שאלה, ולדגע הייתי שקוע בשאלה ולא שמתי לב שאני באמצע שיחת טלפון' - התנצל שילה.

'מה השאלה?'⁴

מעין החכמה

4. כך הקשה הגאון הרב משה יוסף שיינערמאן.

5. וזה לשון המשנה עם המשכה: 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל. **ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך. אשריך בעולם הזה,** וטוב לך לעולם הבא.'

בעלי חוזר לביתו מעבודתו - ולבו מתפלץ. הוא, שהיה בעל נכסים רבים, נאלץ עתה לעבוד כפועל פשוט. כיון שראיתי כמה ירוד בעלי ברוחו, החלטתי לייפות עצמי ולהמתין לו בתום עבודת יומו ברחוב אגריפס הסמוך, על מנת לקדם פניו בבת שחוק ובפנים מאירות - לרומם רוחו...

אמרה הרבנית חנה לרבי אריה: מקנאה אני באותה אשה, כי למדרגתה לא הגעת...

צדקה גדול, תומך תורה גדול, בוודאי יהיה לך עולם הבא גדול ונפלא. אבל אני נאנח ומצטער - היכן העולם הזה שלך?!

הגביר עמד נדהם, ותוך כדי שהוא מצביע על כל התפאורה שבכל חדר, אומר הוא לרבי אהרן, וכי הרב לא רואה בעיניו את כל הפאר וההדר, אולי הרב יסייר במפעלי הגדולים ויווכח לראות את גודל עושרי, חשבונות הבנק שלי הולכים ותופחים, וראש הישיבה שואל היכן העולם הזה שלי?!

ענה לו רבי אהרן: כל זה אינו עולם הזה, זה כלום, כל זה הוא כמה ניירות ופיסות (חתיכות) בד או מתכת. אתה יודע מה זה עולם הזה? - להיות שקוע בסוגיא, להתחבט באיזה רבי עקיבא איגר מוקשה שעות על גבי שעות, ולאחר מאמץ מוחי כביר להגיע לביאור הענין...

ומתוך היגיעה השכלית הזו זוכים להתאחד עם השכל של התורה, ואזי השכל של התורה נעשה לו כלי לאור ומאור התורה - ואור אין סוף ברוך הוא מתגלה בתוכו ממש! **אין** אתה מסוגל לתאר לעצמך איזה סיפוק נפשי עצום מרגיש אותו אדם? זה עולם הזה, זה האושר האמיתי!

ונביא סיפור נוסף (שם עמוד קכה):

סיפר רבי נתן זוכובסקי שליט"א: 'סבי הגאון רבי פסח פרוסקין זצ"ל היה מחדש נפלא, פעם העיר בשעת לילה מאוחרת את אשתו, ובקול רעש גדול צעק לה: קומי, קומי, בואי ושמעו איזה חידוש חידשתי ברשב"א!

הרבנית, בשומעה את בעלה כך, אמרה לו: אוי, פסח, פסח, אולי כדאי שתתעמק יותר בענין שחידשת, הרי הרבה

בספר אהל משה (במדבר עמוד קא) לגאון הרב משה יוסף שיינערמאן, הובא כך:

כאשר למד הישפת אמת' מגור זצ"ל עם בניו את מסכת אבות והגיעו למשנה הזו, שאל אחד מהם: 'אבא, איך יתכן לומר ש'אם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה', הרי לפי הבנת השכל האנושי, מי שחי כך רחוק הוא מלהיות מאושר כאן בעולם הזה?!

ענה להם השפת אמת, שזו כוונת התנא במה שאמר: 'ואם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה', דהיינו שאין אפשרות להבין בשכל, עונג רוחני זה, ורק מי שהוא עושה כן - יבין. מי שעושה כן הוא יחוש באושר.

נכון, תחושת הנאה אפשר להשיג גם מתענוגות העולם הזה. אך אושר ותענוג אמיתי נמצא אך ורק אצל לומדי תורה - בלבד!

ובענין זה מובא (שם עמוד קכב):

פעם הגיע הגה"ק רבי אהרן קוטלר זיע"א לבית אחד מהעשירים הגדולים במטרה להתריומו לשיבת ליקווד שהיתה שרויה באותה עת במצב קשה.

כשהגיע רבי אהרן קיבלו הגביר בסבר פנים יפות, ושאל אותו, לאיזה סכום הוא זקוק כעת בדחיפות. רבי אהרן השיב לו מהו הסכום, ואכן הגביר בנדיבות לבו רשם לו מיד צ'ק על כל הסכום, כמובן שרבי אהרן הודה לו על עזרתו הגדולה לשיבה בשעת דוחקה.

לפני שרבי אהרן יצא, הוא נאנח מעומק לבו. מיד ניגש אליו בעל הבית ושאל אותו: רבי! מה קרה? מפני מה הינך נאנח?!

ענה לו רבי אהרן: 'אני נאנח עליך! עולם הבא רואה אני שיהיה לך, הנך בעל

אתה קראת את המילים 'פת במלח', תאכלי במנגינה מעוררת רחמים, ולכן נוצרה לך קושיא עם המשנה הבאה.

אך, אם תקרא את המילים הללו במנגינה הנכונה, במנגינה של הודאה, תבין שהמשנה הבאה היא תיאור התוצאה של המילים הללו 'פת במלח תאכלי!'

'אני לא מבין מה אתה אומר!'

אם כן נסביר...

ואם על השולחן יש רק 'פת במלח' איך אפשר לומר ששולחנם של בני תורה גדול משולחן מלכים?

'שאלה יפה מאוד! אך התשובה פשוטה מאוד: אתה טעית במנגינה!'

'מנגינה? אני? ממתי אני יודע לבגן. כל מי שמכיר אותי יודע

שאני נטול חוש נגינה לחלוטין!'

'תרגע. תרגע. אני אסביר:

מעין החכמה

עקרות, האם לא היתה מוכנה שיעירו אותה משנתה כדי לשמוע את הבשורה הטובה?! והלא היא היתה מתרגזת מאוד אם לא היו מעירים אותה. או לדוגמא, אם היו משפחת פרוסקין זוכים בפרס הראשון בלוטו, האם היית הרבנית כועסת אם היו מעוררים אותה באמצע הלילה להודיע לה על הבשורה טובה, הלא שמחתה היא כל כך גדולה, שאדרבה הוא היית כועסת אילו לא היו מעוררים אותה.

הרבנית פרוסקין ע"ה ידעה שהאושר הכי גדול שיש לאדם בעולם הזה הוא ללמוד תורה, ולחדש חידושים, היא גם ידעה שבכך שהיא מאזינה לבעלה היא נעשית שותפה פעילה לאותו שכר המנובטח לשניהם בשמים, ומאחר שכך הן הדברים, שמחתה היתה ביותר... יותר מזוכיה בלוטו באמצע הלילה ויותר מלידת נכדה באמצע הלילה... אם לא היו מעירים אותה...

אבל יותר מכך, רבי פסח, בהיותו שיכור אהבה על התורה, לא היה מסוגל לעצור בעד עצמו, ומאחר שזכה לחדש חידושים נפלאים העיר את אשתו...

פעמים אתה מחדש דבר ובסוף (בגלל שמצאת על החידוש קושיות) אתה חוזר בכך. לכן אולי כדאי שתתעמק יותר בענין שחידשת, ותאמר לי אותו רק כשהנושא יהיה ברור אצלך עד תום.

המשיך רבי פסח להתעמק, ובשעה חמש בבוקר העיר שוב את הרבנית וצעק לה בשמחה, 'עכשיו אני כבר בטוח שהדברים נכונים, קומי ותשמעי'.

הרבנית קמה בשמחה ושמעה והאזינה לדברי בעלה הגאון.

אחד שמע סיפור הנפלא הנ"ל, הקשה להרב זוכובסקי, וכי לא ידע אותו גאון עולם, על האיסור הידוע לכולנו, גזל שינה?! כיצד הוא מעיר את רעייתו משנתה בשל רצונו להשמיע באזינה חידושי תורה?

והסביר רבי נתן זוכובסקי [אחרי שהסתכל על השואל, כאילו הוא **כביצה שלא נולדה**], אם היתה לרבנית פרוסקין בת שהיתה נפקדת בילדים לאחר עשרים שנות

תוצאות החטא הראשון...

ומכיון שהקב"ה אסר, גופו של האדם הותרק מהעץ באופן טבעי, ולא חלפה לו אפילו מחשבה קלה שבקלות לאכול ממנו...

כך היו יכולים לחלוף עידן ועידנים, ואדם לא היה מתקרב לעץ. אילולא הנחש...

בצד עמד לו הנחש וריכז את הארס...

ובסופו של דבר הוא הצליח להחטיא את האדם...

ומאותה עת חדרה זוהמת הנחש לתוך צאצאיו של האדם, ויצרה בתוך הגוף תשוקה, חמדה ותאוה לכל הדברים הגשמיים...

מאותה עת שבה החדיר הנחש את זוהמתו, נהפך הגוף להיות עב וגס וחסום לכל מראה אלקי!

ויותר מזה:

מזוהמת הנחש, נעשה הגוף עז פנים, ומהעזות שלו הוא לא נותן 'רשות הדיבור' לנשמה...

והארת הנשמה הלכה ונעלמה...

בששה ימים ברא הקב"ה את העולם. וביום הששי לבריאה, ברא את האדם - גופו מן האדמה, ונשמתו מן העליונים.

נשמתו של אדם הראשון היתה משהו כביר ועצום, שאין לנו אפילו אפשרות לדבר אודותיה.

וגם גופו (הגם שנברא מן האדמה) היה זך ונקי בתכלית, נקי - מכל תאוה אסורה, וזך - מכל מדה רעה. וחז"ל הקדושים (בבא בתרא נח). גילו לנו שגופו הגשמי היה כל כך קדוש, עד ששני עקיביו מאירים כשני גלגלי חמה!

לאדם הראשון לא היה יצר הרע כלל!

ולאחר שבראו, לקחו הקב"ה והכניסו לגן עדן ואמר לו: 'אדם, אתה רואה את כל הצמחיה המלבבת שמסביבך, דע לך מהכל אתה יכול לאכול, כמה שאתה רוצה ומתי שאתה רוצה. חוץ מעץ אחד, מעץ הדעת!...'

התנין הגדול שבתוך היאור

ופשעים מחרידים עברו על בני האדם, עד שנפלו אל תוך עמקי תהומא רבא...

אט אט התקלקלו בני האדם, והעולם הלך והדרדר. חטאים רבים, עוונות עצומים

וטומאתו הלכה וגברה עד שהוא הצליח להעמיד שלשה שרים, שהם: שר האופים ושר המשקים ושר הטבחים. והם הצליחו להפיל את כל אנשי מצרים לתאות אכילה ושתייה, ולטומאת דברים בטלים!⁸

ובכך הוא הפיץ כל כך הרבה טומאה עד שעזות גופם של המצרים הגיע לשיא, ומצרים הצליחה לשבור שיאים בטומאה שלה!

וזה לשון התנא דבי אליהו רבה (פרק ז):
באותה שעה (שירדו ישראל למצרים) היו שולטין המצרים מסוף העולם ועד סופו. והיו מלוכלכין בעבירות הרבה, **ואין לך אומה בעולם שהיא היתה שטופה בדברים מכוערים ודברים שאינן ראויין, וחשודין בכשפים וזבימה ובכל מעשים רעים אלא המצרים בלבד...**

וכעבור כמה אלפי שנים, הופיע הנחש שוב, והתלבש בתוך פרעה!⁶ וכמו שנאמר: "דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵיִים הַנְּנִי עֲלֶיךָ פְּרַעֲזָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתְּנַיִם הַגְּדוֹל הַרְבִּיץ בְּתוֹךְ? אֲרִיו אֲשֶׁר אָמַר לִי 'אֲרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתֵנִי' (יחזקאל כט, ג).

ומכיון שכך, היה כחו של פרעה עצום וחזק מאוד! ועיקר כחו היה בתאווה הנוראה - תאות הניאוף!⁷

ולאחר שעלה לשלטון בארץ מצרים, הוא הצליח להפיץ את טומאתו על כל פני מצרים!

וזה לשונו של הגה"ק רבי יוסף חיים זיע"א (אדרת אליהו, מקץ - ד"ה או יובן בס"ד דהנה לכאורה): 'פרעה הוא שורש טומאת מצרים וכולם מסתעפים ממנו'.

אלה תולדות השעבוד...

וכשהגיעו לשם, הם הקימו בתי מדרשות.

בשנת 8322 לבריאת העולם, ירדו יעקב ובניו לארץ מצרים.

מעין החכמה

ולכן הוא מוזכר בנביא: "פְּרַעֲזָה חֲפְרַעֲזָה" (ירמיה מד, ט) - שהמילה 'חֲפְרַעֲזָה' היא בדיק גימטריא 'נחש' וכאילו כתוב 'פרעה נחש'!

7. ראה אדרת אליהו (מועד קטן יח. ד"ה פרעה) להמקובל האלקי רבי עמנואל חי ריקי זיע"א.

8. ליקוטי מוהר"ן (קמא - תורה קסג).

6. כתב הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי זיע"א (אוצר פירושי ההגדה, זרוע ימין - ד"ה ובאותות), וזתו"ד:

כתב השפתי כחך, כך: פרעה הוא בגימטריא 553 ואם נצרף אליהם את השלש תיבות 'פרעה מלך מצרים' זה בגימטריא 853, בגימטריא 'נחש'.

קבוצות קבוצות עמדו ברחבי העיר היהודית, ומחו דמעות, לוי נפטרו!... המגין האחרון הסתלק!

ולאחר שנפטרו לוי, הסתלק המעגל הרוחני, ובכך נפתחה היכולת לכחות הטומאה לינק מהשפע של עם ישראל!...

וכך באמת היה...

אט, אט, החלה הטומאה המצרית לחדור ולחלחל לתוך לבותיהם של עם ישראל... ניצוצי כפירה וקושיות על הנהגת הקב"ה בעולם - החלו להישמע... ומכאן הדרך לשאול תחתית היתה קצרה...

וכך העידו בזוהר הקדוש: כשישראל היו במצרים נטמאו וטינפו עצמם בכל מיני טומאות, עד שהיו שורים ושוכנים תחת מ"ט כחות הטומאה.

ועם ישראל ירדו מדרגה אחר מדרגה, עד שאיבדו את היצ'לם אנושי שלהם. לגמרי!

והם נהפכו לעבדים...

בתי המדרש יצרו כעין מעגל רוחני שהקיף אותם וסגר עליהם, ובכך נמנעה מכחות הטומאה האפשרות להפיל אותם מקדושתם.

כל זמן שיעקב ובניו חיו, הם הצליחו, על ידי לימוד תורתם ועבודתם, להמשיך אור גדול, בהירות אור אין סוף ברוך הוא, לארץ מצרים.

ומכח האור הזה הם היו מוגנים, והמשיכו את עבודתם ובכך גרמו שמחה ושעשוע להקב"ה בתורתם ומעשיהם הטובים, ועל ידי כך התגלה אור אין סוף ביתר שאת, והוא דקשיר להון ומייחד להם ברוב התגלות במדרגה הגדולה באור רב...

שנים ארוכות חלפו. באותן שנים נפטרו יעקב אבינו ובניו הקדושים, חוץ מלוי. וצאצאיו של יעקב החיו עצמם בשריד האחרון מבני הענק - לוי!

ואז, ביום אחד בהיר, זה קרה!

חסרי כל!

בגלות מצרים נסתם פיהם של ישראל. וממילא לא היה אפילו לחכמים היותר גדולים שום אפשרות לפעול אצל מלכי הארץ לשחררם. כי אם אנחנו

זוהמת הנחש התגברה כל כך על עם ישראל, עד שאפילו את כח הדיבור הם איבדו! **וכך** כתב הגה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זי"ע"א:⁹

מעין החכמה

9. **דברי** יחזקאל שרגא, תליתאה (תורה ומועדים - עמוד שפה).

ולהכניעם בלי יכולת לדבר איש אל רעהו, כי לא יכלו רק ליאנח ולצעוק...

והנה כתיב: "מַעֲנֶה־רַךְ יָשִׁיב חַמָּה" (משלי טו, א), היינו אם אפשר לו לחכם לפתוח פיו ולדבר,¹⁰ מה שאין כן אם פיו סתום אין היכר בין החכם ובין הסכל... עי"ש באורך.

ומכיון שהשעבוד היה כל כך קשה, לא היה להם שום סיכוי להיגאל מעצמם. לא היתה להם שום אפשרות לפעול ישועה...

ומכיון שכך שלח להם הקב"ה את נשמתו של משה רבינו...

רואים באיזה פעם שעם המשועבד לעם אחר מתקומם נגד משעבדיהם הוא בכח הפה המדבר אל העם המשועבד:

עַד מתי נהיה לעבדים משועבדים ולמה נעבוד את אחרים קומו נא לבקש בתחנונים מן המשעבדים שישחררו אותנו, ואם לא ירצו לשחררנו ברצון אז נתאסף יחד ונתקומם לנגדם ונערוך אתם מלחמה וכו' וכו', כך אפשר שבזמן מן הזמנים יתגברו העבדים המשועבדים נגד המשעבדים'.

אבל במצרים לא היה כן כי התחכמו המצריים נגד ישראל לסתום פיהם בחכמות הכישוף וערות הארץ להחטיאים

מעין החכמה

זילכה', האכילם והישקם חינם אין כסף ואף חיתן אותם בכבוד ותמך בהם ובמשפחותיהם במשך כל ימי חייהם.

פעם נכנס חכם משה בן עזרא, שהיה מתלמידי רבי עבדאללה סומך וידיד נפשו של מרן הי"בן איש חי, לבית המדרש ולא מצא בו את החכמים. היה זה ביום ראשון בשבוע, וחכם משה התפלא מדוע נפקד מקומם. עטה את בגדו העליון ויצא משער בית המדרש, ולגד ענינו חכמי בית המדרש מגיעים בצוותא.

יצא לקראתם ושאל: 'היכן הייתם? אולי קרה מקרה אסון לאדם נכבד ויצאתם להשתתף בהלויה שלו?' רק במקרים מעין אלו היה מתרוקן בית המדרש מלומדיו.

10. ובענין זה נביא מעשה:

סיפר הגאון הרב רבי שמואל שרגא שליט"א (מופת לשבת, ויקרא - עמוד 712), ז"ל:

הגביר חכם מנשה בן יחזקאל זבידה מבגדאד היה בעל צדקות גדול ופזר ממון רב למטרות צדקה וחסד.

ובנוסף לכך, שלח מעות רבות בעבור עניי ארץ ישראל, ושמו הטוב הגיע למרחקים. אביו, חכם יחזקאל, בנה את בית הכנסת 'בית יעקב' - חורבת רבי יהודה החסיד שבעיר העתיקה בירושלים, כפי שחוקק היה על אבן הזכרון מול השער של בית הכנסת הזה.

חכם מנשה כלכל על חשבונו את כל חכמי בית המדרש לרבנים 'מדרש בית

פרושות על הארץ ואכלו אורז מתוך קערות גדולות. נכנס חכם משה וישב בפינה. ניגש אליו הגביר ושאל אותו למבוקשו. 'דבר חשוב לי אליך, אדוני הגביר', ענה חכם משה.

אך בטרם אפצה את פי, האם תסכים שאעקור את כל הבדואים הללו מכאן? אמר.

צחק הגביר מדברי החכם התמים אשר לפניו ואמר לו בבדיחות הדעת: 'אם אתה יכול לעקור אותם - בכבוד!'

פתח חכם משה את פיו בחכמה והחל לזמר בערגה את מזמור קכא שבתהלים: "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי וגו'" (תהלים קכא, א-ח). בטרם כילה את המזמור, קפצו כל הבדואים ממקומותיהם בחרדה נוראה, חטפו איש את מנעליו בידיו ופתחו במנוסת בהלה על נפשם ללא אמירת שלום, בהתאם למנהג המקובל.

כל מאמצי הגביר לעכב בעדם - עלו בתוהו. הוא התפעל מאשר ראו עיניו, פנה אל חכם משה בן עזרא ושאל אותו: 'מה עשית להם? **עקרתי** אותם, אדוני הגביר! לפי הסכמתך', השיב החכם.

הביט הגביר במלמד הפשוט ביראת כבוד ושאל: 'אם כך, אמור נא לי, מה בקשתך ותיעש?' **'באתי** למען מצוה גדולה. בקשתי היא שתעזור לאותו תלמיד חכם שעומד להינשא, והוא זקוק לחמש מאות גרוש.

פנה הגביר לחדר אוצרו והביא אלפיים גרוש, צרר אותם במטפחת משי ומסרם לידי חכם משה בהוסיפו: 'אם קדוש אתה, אין אני יכול להשיב את פניך ריקם ותקבל כפל כפליים ממבוקשך!'

'חלילה וחס!' ענו החכמים, 'אנו שבים עתה מביתו של הגביר מנשה זבידה, הואיל ואחד משוקדי בית המדרש צריך להתארס, וחסרים לכלה חמש מאות גרוש לנדוניא, הלכנו לבקש מהגביר שינדב סכום זה, והוא סירב משום שחכם זה, האמור להתארס, משתכר מעט מתשמישי קדושה ומוכר מזוזות, תפילין, ציציות, סידורים וכדומה, על כן לא יתמוד בו הגביר באף פרוטה, כי כך התנה עם חכמי בית המדרש, שלא יעסקו בשום ענין מסחרי ויתמסרו אך ורק ללימוד התורה...'

'ומדוע לא לקחתם גם אותי אתכם ושיתפתם אותי במצוה גדולה זו של הכנסת כלה?'

שאלם חכם מנשה. למעשה, חכם מנשה היה מלמד תינוקות והתנהג בפשטות רבה, הוא לא הסכים לעטות על גופו איצטלא דרבנן, כי לא החזיק טיבותא לנפשיה.

דבריו האחרונים של חכם משה העלו חיוך על פני החכמים, והם אמרו לו: 'אם אוהב מצוות אתה, לך לבדך אל הגביר ותשפיע עליו שיתן את הסכום המבוקש, ותקבל את כל המצוה בשבילך!...'

קיבל חכם משה את ההצעה בתום לב וְשָׁרַף דרכו בגפו אל ביתו של הגביר. לגביר מנשה היו פועלים ומשרתים בְּדֹאִים (בְּדָוִים) רבים, הם היו רועים את עשרות אלפי ראשי הצאן והבקר אשר לו ואף היו זורעים וקוצרים את שדותיו, ובשכר זה הם קיבלו חלק מההכנסות.

בדואים וְשִׁיחִים עתירי הון וידועי שם היו פוקדים את ביתו לעתים קרובות. באותו יום, כאשר נכנס חכם משה לבית הגביר, ראה אותו יושב ולפניו בדואים חשובים, שישבו ישיבה מזרחית על מחצאלות

משה רבינו סוד האחדות

וּדְרָשׁוּ זאת חז"ל בגזירה שוה, כאן נאמר 'טוב' ('פי טוב הוא'), וגם בפסוק הרביעי שבפרשת בראשית נאמר 'טוב': 'וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם כִּי טוֹב' (בראשית א, ד)... ומכאן למדו שהטוב המוזכר לגבי משה הוא אור.

וּנְמַצָּא שהטוב והאור הוא ענין אחד. ובתוספת עומק:

בַּשְּׁעָה שנולד משה נאמר עליו: 'וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא', ובמילה 'טוב' טמון עניינו של משה.

וְעַל קצה המזלג: האות הראשונה במילה 'טוב' היא ט', והנה אם נכתוב את האות ט' מלאה, כך: טי"ת, הגימטריא שלה יהיה - 419, שזו הגימטריא של המילה 'אחדות'.

בְּשִׁיחָה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א אמר, וז"ל:¹¹ **כֹּל** יהודי שמע על **משה רבינו**, וכך אנו רגילים לכנותו. אך בספר הזוהר הקדוש מכנים את משה רבינו בתואר: '**רַעִיָא מֵהִימְנָא**' - שפירושו: 'רועה הנאמן'.

וְהַטַּעַם לַכֹּךְ הוּא: כיון ש**משה רבינו** הוא **הַסַּמַּל הַנִּצְחִי לַמְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל הָאֱמִיתִי שֶׁמָסַר אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִנֶּפֶשׁ וְעַד בָּשָׂר לַמַּעַן עִם יִשְׂרָאֵל.**

מַעֲלָתוֹ זו התגלגלה בו כבר מעת לידתו, וכמו שנאמר: 'וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא' (שמות ב, ב).

וּבִיאָרוּ חז"ל הקדושים (סוטה יב). שבשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור. וה'טוב' שראתה אמו הוא ה'אור'.

מעין החכמה

בשערי ביתו, שלחו מביטים חשדניים לכל עבר ושאלו: 'האם נמצא כאן אותו מלאך אשר גירש אותנו לפני כמה חדשים?' וכאשר הוסיף הגביר לחקור אותם, ענו ואמרו: 'רק פתח אותו מלאך אלקים את פיו, מיד הופיעו לפנינו עשרות מלאכי אש חגורי חרבות אש ורדפו אחרינו עד שחצינו את נהר החדקל וחזרנו אל מקומנו'.

11. אמרי נועם (מועדים - חג הסוכות, מאמר ו - משה רבינו ע"ה).

לַקַּח חכם משה את צרור הכסף והלך לבית המדרש אל הרבנים, שלא האמינו כי יעלה בידו להשפיע על הגביר. הוא הופיע בבית המדרש כששלוה נסוכה על פניו כהרגלו, שלף את הצרור מאמתחתו והניחו לפניהם.

הַחֲכָמִים פִּעְרוּ אֶת עֵינֵיהֶם בַּתְּדַהְמָה, אֲךָ חֲכָם מֹשֶׁה שָׁב לַתְּלִמּוּדוֹ וְלֹא הִבִּין מִמָּה הֵם עוֹשִׂים עִנְיָן...

חֲלָפוּ חֲדָשִׁים מִסַּפֵּר, וְאוֹתָם בְּדוּאִים הוֹפִיעוּ שׁוֹב בַּיִת הַגְּבִיר. אֲךָ בְּטָרֵם נִכְנָסוּ

יכל לעבור לחלוף ולהמשיך. הוא נעצר. ראה. התבונן. והבין! והחל לבכות. בדמעות אמיתיות. בדמעות של אש שמרגישות את הצער של הזולת!

והחל לעזור להם, הרים על כתיפיו משאות קשים שהחלשים שבהם נאלצו לשאת, טיפל בפצעים שנגרמו להם מעבודה קשה, שטף את עיניהם מהסיד שפיזרה הרוח לתוכן, ואת גופות המתים מחולשה קבר בעצמו, וכל אותו זמן היה מדבר אל אחיו בלשון רכה, מנחם ומעודד אותם.

וכך המשיך משה להסתובב בשטחי הבניה, ולפתע, לחרדתו הוא שומע צעקות נוראות ואנקת חלל... משה רץ למקור הקול, ומול עיניו הוא רואה איש מצרי מכה איש עברי באכזריות נוראה... **משה** הזדעזע - כך מתעללים? ללא בושה? ללא שמץ רחמים?

ולכן החליט לתת למצרי 'חיזוקית'... משה רבינו גרר את גופת המצרי והשליכה לתוך בור פתוח שהיה שם... **למחרת** שוב יצא משה רבינו לשטחי העבודה, ולמול עיניו הוא רואה שני יהודים - דתן ואבירם - מתקוטטים, משה רבינו הזדעזע: "וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּכְהֶֽעָדָה" (שמות ב, יג).

ללמדנו, שהאור והטוב של העולם הוא ענין האחדות, ובו תלוי קיום העולם. וללמדנו, שבשרשו של משה היתה טבועה מדת האחדות ואהבת ישראל.

והפליא המדרש (שמות רבה, פרשה א - אות כז) לתאר את מדת האהבה שבערה בלבו של משה עד שהיה מוכן למסור את נפשו למען עם ישראל! וכך מתואר במדרש:

מילדות - גדל משה רבינו בארמון מלך מצרים בתנאי מלכות, ועבר הכשרה להיות ראוי לתואר 'בן המלך'. טובי החכמים לימדוהו וגילו לו את סודות החכמה המצרית.

וכך חלפו השנים. וכאשר הגיע משה לגיל עשרים שנה יצא אל אחיו וראה אותם עמלים קשה, כפופים, חלשים וחולים. וראה שהבזיון הכי גדול שיש במצרים זה לכנות אדם בשם 'עברי'.

ואם כן לכאורה משה שגדל בארמון מלכות עם כבוד מלכים, ומעמדו רם ונישא כבן מלך, היה צריך להתנהג כמו כל ה'אנשים החשובים' - לעבור. לחלוף. להפטיר בחצי פה 'ה' ירחם עליהם' ולהמשיך הלאה לַחַוְיָה הבאה.

אבל משה רבינו שבלבו בערה אש גדולה ונוראה. אש יוקדת פִּיקוּד אש. של אהבת ישראל. אמיתית. לא

פרשת וארא - הכח להדליק את הניצוץ

והם הלכו וסיפרו לפרעה, ופרעה ציוה להרוג את משה... ניסו השתדלו - ונכשלו. משה ברח והגיע למדין.

דתן ואבירם סובבו את הראש והשיבו בזלזול: יופי, צמח לנו 'משגיח' חדש... אל תדאג, אנחנו נלך לפרעה ונספר לו שיש פה אדם רגיש ליהודים...

הכח להדליק את הניצוץ...

ובגיל שמונים מתגלה אליו ה' יתברך ומבקש ממנו: "וְעַתָּה לְכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פְּרֹעַה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (שם פסוק י').

ומשה רבינו מתנצל ואומר: "מִי אֲנִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פְּרֹעַה וְכִי אוֹצִיא

משה רבינו הצליח לברוח מיד פרעה מלך מצרים,¹² ומאז ועד גיל שמונים לא מפורט מה עבר עליו, פרט לידיעה שהוא היה רועה את צאן יתרו במדבר, וכמו שנאמר: "וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֵתְנוּ כִּהְיֶה מִדְיָן" ... (שמות ג, א).

מעין החכמה

ובדרך זה ימצאו כל המדרגות של הסטרא אחרא אשר שלטו על ישראל ועל מלך המשיח, לסתום אורם ולייסרם, קשורות ועומדות תחתיהם לעתיד לבוא.

וכן משה הושם בסוף, כי היה גם הוא בתוך קליפת מצרים, **כדי שתשאר מצרים אחר כך קשורה וכפותה תחתיו.**

והנה השכינה אינה עוזבת הנשמות השקועות בגלות, וכל שכן נשמות כאלה. וכן נאמר: "ותרא אותו כי טוב הוא" (שמות ב, א), שהשכינה היתה עמו. אך עם כל זה אינה יכולה אלא לשמור, אך לא להוציאו לחירות עד שיגיע הזמן. ועל כן אז היה תחת רשות השר של פרעה, והשכינה רק ניצבת עליו לשומרו. **ועל כן הוצרך שאחר כך יברח, כדי לצאת מתחת יד השר, ואחר כך יחזור שם להכניעו.**

וסוד זה הוא ענין ערי מלקט, והוא ענין עמוק, ותדע בו מה שקראו לירעיא מהימנא' - 'מארי תיובתא' (זוהר, משפטים דף קיד ע"ב)...

12. ביאר הגה"ק רבי משה חיים לוצאטו, הרמח"ל זיע"א, שהטעם שהוצרך משה לברוח ממצרים, כי רק כך הוא יכל לצאת מתחת שליטת מצרים.

וזה לשון הרמח"ל (אדיר במרום - עמוד יז, הוצאת רבי יוסף ספינר):

ועתה אבאר לך ענין כל הדברים האלה בס"ד באר היטב. הנה רצה המאציל ב"ה שיהיה מלך המשיח סובל החלאים, כמוזכר בדברי רז"ל (סנהדרין זח.), והוא מה שהוא סובל סיתומי הסטרא אחרא בעבור ישראל.

וזה לרע לסטרא אחרא, כי על זה נאמר: "בְּאֶשֶׁר פָּרַעַשׁ נָפַל שְׂדֹדוֹ" (שופטים ה, כז).

כי כל המקומות שהסטרא אחרא מתאחזת בהם בזמן שליטתה, נשארת לכודה שם כציפור בפח שלא תוכל לנוס אחר כך בזמן התגברות הקדושה. **אלא אותן המדרגות עצמן יהיו שלשלאות על צוארה להכניעה תחת הקדושה ולעשות בה הנקמות שצריך לעשות בה.**

אלא שטען כי לצד מיעוט ערכו לא יצטדק?...

אכן כוונת הכתוב היא על זה הדרך, שבא ה' להשיבו על ראשון ראשון, כנגד מה שאמרת: 'מי אנכי כי אלך אל פרעה', דע כי שם אהי"ה עמך, ומעתה גדולתך גדולה מגדולתו וכתרך גדול מכתרו, ואימתך מוטלת עליו ממה שמוטלת אימתו עליך, וראוי להיות בעיניך הדיוט'...

כל כחו של פרעה נובע מזהמת הנחש. והזהומא הזו אין בה ממשות, ¹³ מספיק ניצוץ אחד של אלקות, והזהומא הזו תתמוסס מאליה!

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְצַרִּים" (שם פסוק יא) - רבוננו של עולם! פרעה מלך מצרים הצליח להפיץ את זוהמת הנחש בכל ארץ מצרים, ובכך הפך אותם לעבדים! איך אני יכול, רבוננו של עולם, לחלץ אותם מהזהומא הנוראה הזו?! איך?!

והקב"ה עונה לו: אל תדאג! "כי אֶהְיֶה עִמָּךְ" (שם פסוק יב)!

והקשה רבינו חיים בן עטר זיע"א (אור החיים כאן), 'צריך לדעת מה תשובה משיבו אל עליון 'כי אהיה עמך', הלא ודאי כי ידע משה כי מכחו הוא בא,

מעין החכמה

ונכסים וכבוד והון רב וארמונים גדולים וכלים נפלאים ותכשיטין וסגולת מלכים וכו' אם יסתכלו בו היטב, הוא גם כן מלא כעס ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אופנים ועניינים, כנראה בחוש, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מוח בקדקודו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך עליו השלום: "כִּי כָל־יָמָיו מִכְּאֻבִים וְכַעַס עֲנִינּוּ גַם בְּלִילָה לֹא שָׁכַב לְבֹו" (קהלת ב, כג)... וכתוב: "אָדָם יֵלֵד אִשָּׁה קָצֵר יָמִים וְשָׁבַע רָגָזוּ" (איוב יד, א).

וזה כולל כל בני אדם שבעולם מקטן ועד גדול, כי כולם נולדו לעמל ומלאים רוגז ויסורין, ואין שום עצה ותחבולה להנצל מעמל ויגון הזה כי אם לברוח להשם יתברך ולעסוק בתורה.

וכמו שמובא במדרש (בראשית רבה, פרשה יג - אות ז): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" (איוב ה, ז), 'אשרי מי שעמלו בתורה', היינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להימלט מזה

13. וכך הובא בספר ליקוטי מוהרי"ן (תניינא - תורה קיט):

דיבר עמנו (הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א) כמה פעמים מענין יסורי עולם הזה, שכל בני העולם כולם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה. **ואפילו העשירים הגדולים ואפילו השרים, אין להם שום עולם הזה כלל**, כי כל ימיהם כעס ומכאובות, וכולם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכולם כאחד מלאים יסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם.

וכמה פעמים דיברנו מזה, והיינו רואים בעינינו כל זאת.

ואפילו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם הזה בשלימות ויש לו כל התענוגים: עושר

פרשת וארא - עוד קורס אחד

האור האלקי, ולכן הם הלכו אחרי פרעה.

ולך יש את הכח להדליק את הניצוץ... ובסגנון אחר:

אך אם תתן להם לטעום מאור התורה והמצוות, הם לבד ימאסו בפרעה!

כל מה שיש לפרעה להציע זה רק בגלל שעם ישראל לא טעמו את

עוד קורס אחד...

'דרך השם יתברך להביט על הטובות שעושין, ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה. כמו שכתוב: "לא הִבִּיט אֶן בְּעֵקֶב" (במדבר כג, כא). מכל שכן שהאדם אסור לו להביט על חברו לדעה, למצוא בו דוקא מה שאינו טוב, ולחפש למצוא פגמים בעבודת חברו, רק אדרבא, מחוייב להביט רק על הטוב.'

וכתב תלמידו הגה"ק רבי נתן מברסלב זי"ע"א, וז"ל:¹⁴

ועיקר הגאולה היא על ידי זה, על ידי שנתעוררו רחמיו יתברך להסתכל רק על הטוב, בבחינת: "ראה ראייתי את-עני עמי אשר במצרים" (שמות ג, ז) ... וכמו

המשיך הקב"ה ואמר למשה: לפני שאתה יוצא למסע הגאולה, ברצוני שתלמד עוד דבר אחד.

"ויאמר אליו ה' מה־זה בִּידְךָ? - ויאמר מִטָּה" (שמות ד, ב).

"ויאמר השְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה, ויִשְׁלַכְהוּ אַרְצָה, ויהי לְנַחֵשׁ, ויִנְס מִשָּׂה מִפְּנֵיו" (שם פסוק ג).

"ויאמר ה' אֶל־מֹשֶׁה, שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבוֹ, ויִשְׁלַח יָדוֹ ויִחַזְק בוֹ, ויהי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ" (שם פסוק ד).

וכתב הגה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע"א (ליקוטי מוהר"ן - תניינא, תורה ז), וז"ל:

מעין החכמה

הבא. והנה עולם הבא אנו מאמינים שיש עולם הבא, אפשר יש גם עולם הזה גם כן באיזה עולם, כי בכאן נראה שהוא הגיהנם, כי כולם מלאים יסורים גדולים תמיד.

ואמר: שאין נמצא שום עולם הזה כלל!

14. ליקוטי הלכות (עירוני תחומין, הלכה ו - אות ט).

בשום אופן, אפילו אם יהיה לו כל חללי עדלמא, בוודאי יהיה לו עמל ויסורי ודאגות הרבה, על כן החכם עיניו בראשו שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמול בתורה, ואז אשרי לו, כי ניצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא.

ענה ואמר רבינו, זכרונו לברכה: הנה הכל אומרים, שיש עולם הזה ועולם

רוצה לילך בשליחותו, **כי ראה שישראל יקלקלו הרבה**, אבל ה' יתברך טען עמו הרבה, שאף על פי כן הוא רוצה לגאלם, כי הוא מסתכל רק על הטוב וכנ"ל.

וזהו בחינת אות המטה שהראה לו, **שרמו לו שלא ידבר על ישראל**, כמו שאמרו

רבותינו זכרונם לברכה וכמובא בפירוש רש"י, כי הראה לו שבקל חוזר ונתהפך הנחש למטה, כמו שכתוב: "שֶׁלַח יָדְךָ וְאַחֲזוּ בַּזָּנָבוֹ... וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ" (שם ד, ד), **שרמו לו שגם בתוקף זוהמת הנחש יכולין לאחוז באיזה קצה, למצוא שם איזה נקודה טובה**, ועל ידי זה נתהפך לטובה מנחש למטה, בבחינת: וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ...

והנה מפאת חשיבות הענין אנו חייבים לחרוג קצת מן המהלך ולהתעכב...

הצורך במרחב מוגן...

וכמו שנאמר: "זָרַע רַב תּוֹצֵיאַ הַשָּׂדֶה וּמְעַט תֹּאסֹף..." (דברים כח, לח), וכן כתיב: "אֲתָה תִזְרַע וְלֹא תִקְצֹר" (מיכה ו, טו).

וצריך להבין מדוע?

והענין, שבשעה שבא האדם לקצור את האורות, מרגישים כחות הטומאה בכך והם אורבים בצד ומנסים לגנוב מן השפע.

ואם לא יש מי שיודע לקצור השדה כראוי, הנה האור כדי שלא ימסר

שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, 'רָאָה רְאִיתִי', שני ראיות, רואה אני שסופן לחטוא ואף על פי כן 'רִאִיתִי אֶת עֵינֵי עַמִּי'. שאף על פי כן אני מסתכל רק על הטוב שבהן, ואיני מסתכל כלל על הרע שבהן, ועל ידי זה הם ראויים לגאולה.

וכל הוויכוח שהיה בין ה' יתברך ובין משה במראה הסנה הכל היה בענין זה, כי ענין זה לחפש תמיד הטוב שבישראל וללמד עליהם זכות תמיד הוא ענין גבוה ועמוק מאוד מאוד. **ויש בענין זה מדרגות רבות בין הצדיקים הגדולים**, כמו שמבואר לעיל מזה.

ועל כן גם משה רבינו אף על פי שהיה כולו טוב, לא היה יודע מתחילה עד היכן מגיע רחמנותו יתברך, על כן לא היה

כתב הרמח"ל זיע"א (אדיר במרום - עמוד לו, הוצאת רבי יוסף ספינר), וזתו"ד:

כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות הרי הוא זורע אורות עליונים בגן עדן. והאורות הללו גודלים וצומחים ומוציאים פירות, ומהפירות הללו מקבל האדם שפע רוחני עליון, נורא, ונשגב מאוד!

אך למרות שזו הדרך, מעטים הם האנשים הזוכים לכך. מעטים האנשים שיודעים לקצור את האורות הללו!

פרשת וארא - התכלית - תחום שבת!

ורק כשיש מקום כזה, האורות מתפשטים והאדם יכול לקצור אותם.

והרמח"ל הקדוש מאריך שם כיצד אפשר ליצור מקום כזה, והוא על ידי ייחוד הגן...

אך ישנה דרך נוספת...

לסטרא אחרא, אינו מתפשט, בסוד: "השיב אָחֹר יְמִינֹו מִפְּנֵי אֹיֵב" (איכה ב, ג).

וכדי שיוכל האדם לקצור את האור ולהוריד אותו למטה, הוא צריך ליצור מקום סטרילי, מקום מוגן, שלא תהיה לסטרא אחרא כניסה לתוכו...

התכלית - תחום שבת!

ולכך צריך כל יהודי לשאוף, להיכנס אל תוך התחום שבת!

ונעתיק את לשונו ולא נבאר את כולה מפאת חוסר מקום. וזה לשונו:

'כי איתא בדברי אדמו"ר הקדוש והנורא ז"ל, כמה עצות ודרכים להתחזק לשמח את נפשו תמיד, שעל ידי זה ישאר על עומדו ולא יפול לעולם חס ושלום. שזהו עיקר הכל כידוע.

אך עיקר ההתחזקות ביותר הוא על פי מה שכתב בשתי תורות קדושות, שהם 'אזמרה לאלקי בעודי' בליקוטי מוהר"ן קמא בסימן רפב ('אזמרה' - האל"ף הראשונה), ומה שכתב על פסוק: "ואיה השה לעולה" (בראשית כב, ז), בליקוטי תניינא בסימן יב ('איה' - האל"ף השניה), עיין שם היטב'...

ונרחיב יותר...

אסור לאדם לצאת בשבת מחוץ ל'תחום שבת'. תחום זה הוא אלפיים אמה (אמה - 48 סנטימטר, לדעת הגר"ח נאה) לכל צד ממקום שביתתו של האדם בכניסת השבת, ואם שבת בעיר כל העיר היא מקום שביתתו, ויש לו אלפיים אמה מקצה העיר לכל צד.

ואם שבת בשדה, מקום שביתתו הוא ארבע אמות, ויש לו אלפיים אמה לכל רוח ממקום שביתתו...

ומצאנו להגה"ק רבי נתן מברסלב זיע"א שביאר את ההלכה הזו כך (ליקוטי הלכות, עירובי תחומין, הלכה ו - אותיות א-ב):

'תחום שבת' זה מקום מוגן וסטרילי, שמי ששוהה בו יכול לקצור את האורות בלא פחד.

וה'תחום שבת' נעשה על ידי שתי אלפייין!

מסילות אל הנפש

פרשת וארא - כך הם דרכי העליה

כך הם דרכי העליה...

וכו' שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל...¹⁵

ובשעה שהאדם בנפילה הוא נמצא בסכנה גדולה מאוד! כי ישנם

רבים, שמרוב מרמור על עצמם נסוגו אחור והפסיקו לעשות גם את מה שיכלו לעשות.

ולכן, כל מי שרוצה לחוס על חייו, חייב להתבונן בשתי התורות הנפלאות הללו ('אזמרה' ו'איה').

מהתורה 'אזמרה' אנו לומדים שהיהודי הוא טוב מוחלט, והרע שהוא נכשל בו הוא מקרי! **הרע נובע מחוסר דעת...**

ומהתורה 'איה' אנו לומדים שהנפילות הן דרך לגדילה.

כאשר יהודי נופל, והוא לא מתייאש וצועק במר לבבו: 'אבא! איה

כך עלה ברצונו יתברך, לברוא אדם, ושיהיה נטול מדרגות, ושעל ידי עבודתו הוא יזכה לעלות מדרגה אחר מדרגה.

שהאדם בעצמו, על ידי עבודתו, יבנה את עולמו הנצחי!

וכך הוא הדרך, שלפני כל עליה תהיה ירידה! וזה לשון רבי נחמן מברסלב (ליקוטי מוה"ר"ן - קמא, תורה כה):

וּבְזֶה טועין החסידים הרבה, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזור ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות

מעין החכמה

לביתו, שכח והזיז חפץ ממקום למקום בלי יחוד שמו יתברך, ושמע שמכריזין ברקיע: 'ווי לפלניא דמריד במריה' (ווי לפלניא שמרד בקונו)!

[**וְזו** היתה 'נפילתו' בין מדרגה למדרגה].

ופעם אחת שמעו את רבי צבי הירש שאמר: שאם ח"ו יקח מאכל או משקה לתוך פיו בלי יחוד שמו יתברך, מוטב לו שיחנק, ולא יבוא לידו דבר זה.

15. ובענין הזה סיפר הגה"צ רבי ישראל ברגר זצ"ל (והובאו דבריו בספרו עשר קדושות, מערכת ב - אות יז), וזתו"ד:

פעם אחת בסיום תפילת שחרית, יצא הגה"ק רבי צבי הירש מוידויטשוב מבית המדרש לביתו כשהוא עטוף בטלית ותפילין.

ובדרך הילוכו שמע שמכריזין ברקיע: 'הבו יקר לדיוקנא דמלכא' (פירוש: תנו כבוד לדיוקן המלך). ואחר כך כשהגיע

הוא מבין ויודע שחברו הוא טוב, והרע שנכשל בו הוא מקרה.

הוא מבין ויודע שכאשר חברו יתרומם חזרה הוא יגלה תורה חדשה...

והוא מבין ויודע שזו היא דרך הגדילה!

ו'אהבת ישראל' היא סוד 'תחום שבת'!

יהודי שבוערת בו 'אהבת ישראל' יוכל לקצור את האורות בלי מניעה או פחד!

אהבת ישראל יוצרת סביבו תחום וגבול, הנקרא 'תחום שבת', והוא המגין עליו מיניקת הקליפות...

איפה אתה מסתתר', אזי הוא זוכה לעלות מעמקי עמקים, ובעלייתו זאת הוא מעלה עמו גם ניצוצי תורה שהיו שבויים בידי כחות הטומאה.

כאשר זוכים לעלות מן הנפילה, זוכים לגלות חלקי תורה חדשים...

ונסכם: כאשר יהודי זוכה לגדול מיום ליום, הוא זוכה להבין שזה דרך הגדילה, 'אזמרה' ו'איה', וזה מוליד בלבו 'אהבת ישראל'.

שהרי גם שהוא רואה בחברו שעושה עוול, הוא מבין שיכול להיות שזה לא עוול אלא דרך הגדילה...

מן בזכות משה

נפשם השבעה מאור תורה ומאור מצוה לא חשה כלל בשום חסרון, ולכן יכלה להתקיים ארבעים שנה, בוקר צהרים וערב, באוכל ערטילאי - במן!¹⁶

משה רבינו הצליח ללבות את הניצוץ, וכעבור שלשים יום (מעת היציאה ממצרים) עם ישראל החלו לאכול את המן. **ולמרות** שהמן לא היה אוכל ממשי, לעם ישראל לא היה חסר שום דבר.

מעין החכמה

פעמים זקינו הנייל, והיה הכל אמיתי. ולא הבין מהי נתינת לב להמאכלים, כי מסתמא היה אוכל בכוננת האכילה גם מקודם. והלך למקוה, ואחרי כן אמר כמה פרקי תהלים בכוונה גדולה והתפלל בכוונה מאוד, וכל בקשתו שהשם יתברך יעזור, שידע מהו ענין נתינת לב להמאכלים. ואחר התפילה היה הולך גם כן ומצטער מאוד על זה לידע הנייל והניח עצמו על המיטה לשכב ולנוח

16. בספר פעולת הצדיק (עמוד תשל"ב) של הגה"ק רבי אליעזר שלמה שיק מובא הסיפור הבא:

רבינו נחמן מברסלב התחיל לומר בזו הלשון, יש אחד רך בשנים, והיה זקינו צדיק גדול מאוד, וגם הוא בעצמו לא היה איש פשוט. וחלם לו שבא זקינו ואמר לו, שיתן לב להמאכלים שיאכל היום בבוקר, והקיץ. וכבר הוברר אצלו, שהחלומות שלו הם אמיתיים, כי כבר ראה כמה

**נפשו כל כך דשנה ומלאה כל טוב, עד
שהיא חשה את כל הטעמים,
הריחות והצלילים בתוך פת במלח
ומים במשורה!**

**ומגלים לנו חז"ל, שיהודי הלומד תורה
זוכה לשובע נפשי כל כך
גדול שהוא לא צריך לאכול שום
מעדנים.**

מעין החכמה

היה סבור, שלא ישאר ממנו אפילו אבר אחד. ואחרי כן טבל שם ויצא בשלום. כשיצא משם ראה עולם חדש והקיץ. וכמו שהדרך כשחלם לאדם איזה דבר חלום טוב ומעמיק מחשבותיו בזה, אזי כשהוא מקיץ נדמה לו ממש, שיש לו ממש אותו הדבר שחולם לו, כמו כשהקיץ נדמה לו עולם חדש לגמרי, וכבר היה השולחן ערוך כראוי, והלחם מונח על השולחן. והלך ונטל ידיו וברך על נטילת ידים וניגב ידיו ובא אל השולחן וראה, שאין שם לחם כלל, רק קופה של אותיות מעורבין שלא כסדר. והצטער, שברך ברכה לבטלה. ובא זקינו אצלו בהקיץ ואמר לו: 'אל תצטער, עשה ברכת המוציא, כי הברכה שייכת לזה!' וברך ואכל הלחם. וכל זמן שראה אותיות אכל ואפילו הפירורין שנפרכו מן הלחם ליקט גם כן ואכלם, כי הכל היה אותיות עד שאכל כל הלחם עם הפירורין.

ואחרי כן פתח פיו, ויצאו אותן האותיות מסודרות בצירופין: "אנכי ה' אלהי"ך אשר הוצאתיך וגו'" (שמות כ, ג). "לא יהיה לך אלהים אחרים וגו'" (שם פסוק ג). עד גמר כל העשרת הדברות. וראה בזה כל התורה כולה וכל דור ודורשיו, דור ודור מנהיגיו וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ושאלו אותו: 'אם אותו האיש קרוב לכאן או רחוק?' והשיב: 'אתם רוצים לחקור ולשאול, אכחיש את עצמי לגמרי.' ואחרי כן אמר: 'יש אחד שהוא שנים ושנים שהם אחד, כשהוא שם הוא כאן גם כן, עיי"ש.

וישן. ובא שוב זקינו בחלום ואמר לו: 'אתה מצטער לדעת מהי נתינת לב, אגיד לך, שהיום רוצים למסור לך התורה, ולא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן, ורוצים לתן לך מן לאכול.'

והקיץ והתחיל להצטער עוד יותר, כי הדבר טוב ומופלא מאוד. והתאוה מאוד להשיג זאת, כי מן בעצמו הוא דבר גדול מאוד, ובפרט שעל ידי זה יקבל התורה, ועתה בוודאי צריך לתן לב לזה, ואינו יודע מהי נתינת לב ונצטער מאוד על זה. וזכר דאיתא במדרש: "ויענך וירעבעך ויאכילך את המן" (דברים ח, ג), שקודם אכילת המן היו מתענים ביום שלפניו כדי למרק אכילה שבמעיהם. ונתיישב מה לעשות: הלא הייתי מתענה אתמול. ולקח כדור משלשל, ולא היתה לו רחמנות על עצמו, מחמת שנכסף מאוד להני"ל, ולקח כדור משלשל חזק מאוד ושלשל אותו הרבה מאוד, עד שיצאה היציאה כמו שנכנס. אחרי כן התחיל להצטער מאוד על דם התמצית שנשאר בו עדיין בין המאכלים מכבר, כי כשמתענים נתמרק גם דם התמצית, ונצטער על זה ונתייגע מאוד על זה גם על ידי הכדור משלשל הני"ל.

והלך והניח עצמו ושכב על המיטה והיה נים ולא נים תיר ולא תיר. ובא אצלו עוד פעם זקינו ואמר לו: 'אתה מצטער על דם התמצית, בוא עמי ואוליכך אל הנהר דינור ותפטור גם את דם התמצית!' והלך עמו. בדרך ראה כמה חידושים נפלאים. כשבא לשם אל הנהר דינור ונכנס לתוכו

פרשת וארא - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

היתה מתמלאת בשמחה, והוא לא היה נזקק לקקאו, סוכר, שומן, חלב, וחומרי טעם וריח ('שוקולד' בפי העם)...

יוסי סגר את ה'מסילות' והרהר: חבל שהאדם הזה לא היה פה, אם הוא היה לומד את מה שלמדנו היום, נפשו

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מלא יסורים ומכאובים. ואפילו העשירים הגדולים ואפילו השרים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם כעס, מכאובים, טרדות, דאגות, עצבות, יגון, ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד.

ה. ואחרי שאדם מבין זאת עליו להפוך דבר זה לתכלית חייו ולקיים בעצמו: 'אשרי מי שעמלו בתורה'. מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להימלט מזה בשום אופן, אפילו אם יהיה לו כל אושר והזהב שבעולם, בוודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, **על כן החכם עיניו בראשו שיהפוך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמול בתורה, ואז אשרי לו, כי ניצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא.**

ו. משה רבינו הוא הסמל הנצחי למנהיג ישראל האמיתי שמסר את כל אשר לו מנפש ועד בשר למען עם ישראל. מעלתו זו התגלתה בו כבר מעת לידתו. ובשרשו של משה היתה טבועה מדת האחדות ואהבת ישראל. ללמדנו תכונות של מנהיג ורועה בעם ישראל. שבלי אהבת ישראל לעולם לא יהי המנהיג אמיתי.

א. על כל יהודי לדעת את דברי חכמינו במשנה: 'ואל תתאוה לשולחנם של מלכים, ששולחנך גדול משולחנם וכתרך גדול מכתרם וכו'. לכן, אֵל להם לבני תורה להתאוות לשולחנם של מלכים, כי שולחנם הרבה יותר גדול משולחנם של מלכים.

גם בימינו, בחיים העכשוויים שבעולם הזה, חיינו של יהודי הלומד תורה ומקיים מצוות הם הרבה יותר בעלי עוצמה מחיינו של מלך! והאושר המתגלה בלבו הוא אושר אמיתי.

ב. כל יהודי בן תורה חייב לזכור את הדבר הבא: תחושת הנאה אפשר להשיג גם מתענוגות העולם הזה. אך אושר ותענוג אמיתי נמצא אך ורק אצל לומדי תורה - בלבד! ג. כאשר האדם חוטא נעשה גופו עב וגס וחסום לכל מראה אלקי! וכן הוא נעשה עז פנים, ומהעזות שלו הוא לא נותן 'רשות הדיבור' לנשמה. וכדי לבטל את העזות והעוביות של הגוף, על האדם לעשות פעולה אחת פשוטה.

ד. להבין שתענוגות העולם הזה הם מלאי אכזבות כי הנפש לעולם לא תימלא ותמיד תרגיש ריקנות ותוהו. וכן העולם

הסידור המדויק לתפילה מהלב שלך:

- 📖 לקט תפילות לאם ולבת לכל השנה
- 🔍 נעים לעין, אותיות מרהיבות
- 🕒 גדלים שונים - נוח לנשיאה בכל תיק
- 👤 כריכות במבחר גוונים, וכריכות עור

סידור 'גאולה וישועה' לבת ישראל
 הסידור ששופך אור חדש על עבודת התפילה
 מוגה ומדוקדק בכריכה מהודרת,
 עם תוספות עפ"י הקבלה והחסידות.
 בתוספת ספר תהלים, ותפילות לכל זמן ועת.

www.hameir-laarets.org.il
 08-37-40-200

סידור לשחרית באותיות בהירות ומאירות

✓ קל ונעים
 📖 נוח לתיק התפילין
 🔍 כתב גדול ומאיר עיניים
 🌟 בתוספת תפילות וסגולות רבות

סידור 'קול רינה וישועה'
 לתפילת שחרית של ימות החול
 על פי מנהגי אבינו מו"ר
 הרב **יורם מיכאל אברג'ל** זע"א

www.hameir-laarets.org.il
 08-37-40-200

שעזרי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00

בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00

בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים

בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ

www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה

של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

פרשת וארא כ"ח טבת התשפ"ג

שבת מברכין החודש

המולד: יום שישי בשעה 11:12 ו-9 חלקים

זמני שבת קודש

רבינו תם	יצאת שבת	הדלקת נרות	עיר
18:08	17:35	16:44	באר שבע
18:06	17:34	16:43	תל אביב
18:03	17:31	16:40	חיפה
18:15	17:41	16:49	אילת
18:11	17:38	16:47	ירושלים
		16:27	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

זהו סוד ההצלחה, כל מי שרוצה להצליח בלימוד התורה, בחינוך הילדים, בעסקים וכו', תמיד יתנהג במידת אהבת ישראל ויהיה שלא לפגוע באף אחד, אפילו בקל שבקלים.

גם אם אתה נתקל באדם מזרח מאד, אל תכוז לו בליבך, כי ה' הוא זה שברא אותך כך.

**הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200**

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**